

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
Ю.В. Коломієць
“28” 05 2024 р

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри
екології агросфери та екологічного контролю
Протокол № 7 від « 15 » травня 2024

Завідувач кафедри

О.І.Наумовська

“РОЗГЛЯНУТО ”
Гарант ОП 101 Екологія
Гарант ОП

(М.М.Ладика)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ**

Галуз знань - 10 Природничі науки
Спеціальність 101 Екологія
Освітня програма – Екологічний контроль та аудит
Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: доцент, к.с.-г.н., Сербенюк А.А.,
кафедра екології агросфери та екологічного контролю

Київ-2024

1. Опис навчальної дисципліни «Управління природними ресурсами»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	101 Екологія	
Освітня програма	«Екологічний контроль та аудит», вибіркового блоку «Екологічний контроль»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вбірково	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	2 год.
Практичні заняття	20	немає
Лабораторні заняття	-	.
Самостійна робота	80 год.	118 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення даної дисципліни є формування у студентів комплексу знань, умінь, навичок, необхідних для кваліфікованого управління природоохоронною діяльністю на рівні промислових підприємств, установ, організацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Ґрунтово-екологічний моніторинг і менеджмент земельних ресурсів в агросфері» є :

- сформувати у студентів усвідомлення необхідності і важливості моніторингових досліджень ґрунтів;
- висвітлення сучасного агроекологічного стану ґрунтів і проблем ведення моніторингу;
- вивчення методологічних основ ведення моніторингу ґрунтів;
- вивчення видів моніторингу ґрунтів і його складових;
- висвітлення програм моніторингу і перспектив його розвитку;

→ висвітлення актуальних завдань розвитку і функціонування моніторингу ґрунтів в Україні.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої Освітньо-професійної програми за спеціальністю 101 «Екологія»):

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

СК11. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

СК15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Програмні результати навчання

ПРО9. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРО12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

ПРО13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								заочна форма					
	Тижні	Усього	у тому числі					Ус ьо го	у тому числі					
			л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. «Природно-ресурсний потенціал»														
Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти менеджменту природних ресурсів.	1	15	3		2		10	16	1					15
Тема 2. Класифікація природних ресурсів.	2	15	3		2		10	15						15

Тема 3. Екологічна оцінка природних ресурсів.	3	16	2	4	10	15					15
Тема 4. Економічна оцінка лісових ресурсів та біологічних ресурсів. Природні рекреаційні ресурси.	4,5	14	2	2	10	12					12
Разом за змістовим модулем 1		60	10	10	40	58	1				57
Змістовий модуль 2. «Ресурсозбереження»											
Тема 5. Ресурсозбереження як еколого-орієнтована діяльність. Напрями та ефекти ресурсозбереження.	6	14	2	2	10	16	1				15
Тема 6. Світовий досвід впровадження ресурсозберігаючих технологій. Механізми управління ресурсозбереженням у економічно розвинених країнах світу.	7	16	4	2	10	15					15
Тема 7. Розвиток ринку ресурсозбереження в Україні. Сучасні проблеми ресурсовикористання в Україні	8,9	16	2	4	10	15					15
Тема 8. Галузеві особливості ресурсоощадної діяльності й стале управління природними ресурсами	10	14	2	2	10	14					14
Разом за змістовим модулем 2		60	10	10	40	60	1				59
Усього годин	120		20	20	80						
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)	-		-	-	-		-	-			-
Усього годин	120		20	20	80	120	2				118

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Природні ресурси. Рамкова класифікація ООН для викопних енергетичних та мінеральних ресурсів.	2
2	Мінеральні ресурси України. Рудні та нерудні корисні копалини. Класифікація мінеральних ресурсів.	2
3	Корисні копалини органічного походження. Техногенні родовища корисних копалин.	2
4	Земельні ресурси України, їх характеристика.	3
5	Світові водні ресурси. Водні ресурси України та їх використання.	2
6	Кліматичні ресурси та фактори їх утворення. Кліматичні зони Землі.	2
7	Біологічні ресурси Землі. Біологічні ресурси Світового океану. Лісові ресурси.	3
8	Сучасні технології та підходи до створення маловідходних технологій.	2
9	Альтернативні технології та джерела енергії.	2
	Разом	20

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мінерально-сировинна база України.	16
2	Види природних ресурсів та їх класифікація.	16
3	Рекреаційні ресурси.	16
4	Основні проблеми Світового океану.	16
5	Технології раціонального природокористування та захисту природних ресурсів.	16
	Усього годин	80

5. Засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування);
- самостійна робота (виконання завдання);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- презентації та виступи на науково-практичних заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «**Управління природними ресурсами**» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2818>);

- конспекти опорних лекцій з дисципліни «**Управління природними ресурсами**»
(на навчальному порталі НУБіП України eLearn -
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2818>);

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Варламов Є.М., Квасов В.А., Брук В.В., Берешко І.М. Моніторинг навколишнього природного середовища. Концептуальні положення й шляхи реалізації : моногр. Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. 188 с.
2. Дронова О.Л. Запотоцький С.П. Сучасне природокористування: навчально-методичний посібник. – К.: Прінт-Сервіс, 2018. – 214 с.
3. І.М. Трус, Я.В. Радовенчик, М.Д. Гомеля. Екологічні аспекти керування якістю навколишнього середовища: підручник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 205 с.
4. Іванюк Г. С. Класифікація і діагностика ґрунтів : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 334 с.
5. Калинич О., Паньків З. Педоособливості конкрецій у профільно-диференційованих ґрунтах Передкарпаття : монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 152 с.
6. Лобойченко В.М Моніторинг довкілля. Курс лекцій. Х.: НУЦЗУ, 2019. 204 с.
7. Н.М. Самойленко, Д.В. Райко, В.І. Аверченко. Організація та управління в природоохоронній діяльності: навч. посіб. – Харків: видавництво «Лідер», 2018. – 174 с.
8. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Ужгород: УжНУ, 2020. –82 с.
9. О.Я. Микула, М.Г. Ступень, В.Ю. Пересоляк. Кадастр природних ресурсів: навчальний посібник. Л.: Новий світ – 2000, 2019. – 192 с.
10. П.С. Гнатів, П.Р. Хірівський, О.Д. Зинюк, Ю.Я. Корінець, Н.Є. Панас. Природні ресурси України: навчальний посібник. – Л.: Камула, 2019. – 215 с.
11. Папіш І. Я. Чорноземи на лесових породах Західноукраїнського краю : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 326 с.
12. Папіш І., Іванюк Л. Ґрунтотворні процеси : навч. посібник Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 352 с
13. Т.А. Оверченко, О. І. Іваненко, В.В. Вембер. Стратегія охорони навколишнього середовища: навч. посіб. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 132 с.
14. Фурдичко О.І., Дребот О.І., Дем'янук О.С., Ткач Є.Д. Екологія агросфери: підручник Київ: ДІА, 2022. 336 с.
15. Шарий Г.І., Тимошевський В.В., Міщенко Р.А., Юрко І.А. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник]. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172.
16. Яворська А., Паньків З. Вихідні органічні ґрунти Українських Карпат: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 124 с.
17. Яворська А., Паньків З. Ініціальні органогенні ґрунти Українських Карпат: монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 124 с.